

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

FM 2015/148: Forslag til: Ændring af Forretningsorden for Inatsisartut.

Afgivet til forslagets 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem LauraTàunâjik, Siumut, formand
Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne, næstformand
Inatsisartutmedlem Ineqi Kielsen, Siumut
Inatsisartutmedlem Aaja Chemnitz Larsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartutmedlem Iddimanngiu Bianco, Inuit Ataqatigiit

Formandskabet for Inatsisartut har til indeværende samling fremsat et forslag til ændring af Forretningsorden for Inatsisartut. Forslaget er henvist til behandling i Lovudvalget, med høring af Forretningsordensudvalget.

Lovudvalgets høring af Forretningsordensudvalget og Forretningsordensudvalgets svar er vedlagt denne betænkning som bilag 1 og 2. Betænkningen er yderligere vedlagt et ændringsforslag.

Der var under 1. behandlingen bred tilslutning til forslaget. Naalakkersuisut og de enkelte partier udtrykte dog forbehold over for enkelte elementer i forslaget. Disse elementer behandles i det følgende, tillige med en række forslag til yderligere ændringer af forretningsordenen, som er fremkommet under og efter førstebehandlingen:

A. Ophævelse af den eksisterende hjemmel til, at Formandskabet, hvor særlige forhold gør sig gældende, kan indstille, at der vælges 7 medlemmer til et udvalg.

Forslaget ophæver den eksisterende hjemmel til, at Formandskabet, hvor særlige forhold gør sig gældende, kan indstille, at der vælges 7 medlemmer til et udvalg.

Det tidligere formandskab, som tog initiativ til udarbejdelsen af ændringsforslaget, konstaterede, at det ikke var hensigten med indførelse af denne hjemmel, at den skulle benyttes til *permanent* at hæve antallet af medlemmer i et eller flere udvalg.

Det tidligere formandskab konstaterede endvidere, at ordningen indebar en forøgelse af det samlede antal udvalgspladser, som medlemmerne af Inatsisartut skal besætte, og at en stor del af Inatsisartut's medlemmer derfor får sæde i flere udvalg. Dette gør ikke bare det enkelte inatsisartutmedlems arbejdsbyrde større, men indebærer også, at det under samlingerne bliver vanskeligere at finde tidspunkter, hvor alle medlemmer af et udvalg har mulighed for at deltage i et møde. Dette medfører, at flere udvalgsmøder må placeres om aftenen eller i weekender, hvilket ikke er familievenligt. Ligeledes har 7-mandsudvalgene gjort det sværere i praksis at gennemføre udvalgsrejser og presset udvalgenes rejsebudgetter.

Det nuværende Formandskab har tilkendegivet, at det ikke er endeligt afklaret i denne sag, og har derfor opfordret til, at partierne grundigt overvejer dette spørgsmål med henblik på den efterfølgende udvalgsbehandling.

Lovudvalget har på den baggrund spurgt Forretningsordensudvalget, hvilke alternative muligheder udvalget ser for at afhjælpe de eksisterende problemer med at finde tidspunkter til gennemførelse af udvalgsmøder og udvalgsrejser.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Udvalget kan på nuværende tidspunkt ikke pege på alternative muligheder for at begrænse det anførte og ganske reelle problem. Udvalget finder således, at det rent principielt er ønskeligt, at udvalgsmøder og rejser i vidt omfang gennemføres på tidspunkter, hvor det er belejligt for alle deltagere og er familievenligt. Imidlertid må udvalget også erkende, at det politiske arbejde ikke kan sammenlignes med et almindeligt lønarbejde til afvikling i tidsrummet 8-16 på hverdage. Dette er et grundvilkår, som man må indrette sig efter, når man vil gå ind i politik, idet skæve arbejdstidspunkter selvfylgelig skal søges undgået, hvor det er muligt.

Udvalget har forsøgsvis overvejet, hvorvidt en større brug af stedfortrædere i udvalgsarbejdet, herunder på rejser, kan bidrage til en større grad af fleksibilitet. En større brug af stedfortrædere rummer dog sine egne, velkendte problemer, og hertil kommer, at stedfortræderne jo selv vil være medlemmer af andre udvalg, hvorfor en større brug af stedfortrædere ikke kan løse problemet.

Lovudvalget konstaterer, at Inatsisartut aktuelt har 14 udvalg med i alt 80 udvalgspladser. Da medlemmer af Naalakkersuisut ikke kan indvælges i et udvalg, er der aktuelt 30 inatsisartutmedlemmer til at besætte disse 80 udvalgspladser (+ 80 suppleantpladser). Hertil kommer Nordisk Råd-, Vestnordisk Råd- og FN-delegationerne. Det betyder, at hvert medlem af Inatsisartut i gennemsnit har sæde i ca. 3 udvalg (+ 3 suppleantpladser).

Nogle har sæde i flere; enkelte beklæder op til 6 udvalgsposter (foruden suppleantpladser).

Ikke alle udvalg er selvfølgelig lige arbejdskrævende, men den gennemsnitlige arbejdsbyrde er dog betydelig. Det samlede antal udvalgspladser i Inatsisartut må derfor ikke blive så stort, at de enkelte medlemmer må indgå i flere udvalg end de reelt magter.

Hertil kommer som nævnt, at det samlede antal udvalgspladser har betydning for muligheden for at finde ledige mødetidspunkter m.v.

Lovudvalget er imidlertid opmærksomt på, at muligheden for at nedsætte 7-mandsudvalg også kan rumme fordele: Muligheden for, gennem valgteknisk samarbejde, at inddrage de mindre partier i udvalgsarbejdet er større i et 7-mandsudvalg end i et 5-mandsudvalg. Det samme gælder muligheden for at besætte et udvalg med en blanding af erfarne medlemmer og nye og dermed skabe grundlag for ”oplæring” og kontinuitet i det enkelte udvalgs arbejde. Endelig synes det at være erfaringen, at mange udvalgsmedlemmer er glade for at kunne have mindst én partifælle at støtte sig til under arbejdet i det pågældende udvalg.

Ud fra en samlet betragtning har et flertal i Lovudvalget bestående af Siumut og Demokraterne fundet, at muligheden for at nedsætte 7-mandsudvalg bør udgå.

Et mindretal i udvalget, bestående af Inuit Ataqatigiit, afgiver vedrørende denne del af forslaget følgende mindretalsudtalelse:

”Det er Inuit Ataqatigiits indtryk, at forslaget om at afskaffe muligheden for at nedsætte 7-mandsudvalg i højere grad udspringer af administrative ønsker og behov end af politiske. Indtrykket er, at erfaringerne med 7-mandsudvalgene generelt har været positive. 7-mandsudvalgene giver mulighed for en bredere sammensætning af udvalgene. Med en bredere sammensætning af udvalgene sikres det, at flere partiers holdninger, argumenter og forslag bliver hørt og indgår i udvalgsarbejdet. Vilkaerne for den politiske dialog forbedres, og det samme gør mulighederne for at kunne opnå brede forlig. Disse fordele forekommer Inuit Ataqatigiit at være væsentligt mere tungtvejende end de (formentlig beskedne) administrative fordele, som måtte være forbundet med at reducere de eksisterende 80 udvalgsposter med enten 6 eller 4 poster.”

Mindretallet fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Et eller flere partier opfordrede under førstebehandlingen til, at ændre udvalgssammensætningen, således at det sikres, at samtlige partier er repræsenteret i ethvert udvalg.

Efter de nugældende regler sammensættes et udvalg efter D’hondts metode, det vil sige efter partiernes indbyrdes styrkeforhold, dog med mulighed for, at flere partier kan slutte sig sammen i valgforbund (valgteknisk samarbejde). D’hondts metode sikrer således, at et flertal i et udvalg som udgangspunkt må påregnes at afspejle et flertal i Inatsisartut: Er der

f.eks. i et udvalg flertal for et ændringsforslag, vil der næsten altid også være flertal for ændringsforslaget, når det efterfølgende kommer til afstemning i salen.

Et enkelt udvalg, Udvalg for Forretningsordenen, er dog sammensat således, at alle partier er repræsenteret, ligesom samtlige partier så vidt muligt er repræsenteret i det foreløbige udvalg til valgs prøvelse.

En sådan sammensætning sikrer, at alle partier får mulighed for at bidrage til arbejdet i det pågældende udvalg og øve indflydelse herpå.

Med de nugældende regler og den nuværende sammensætning af Inatsisartut vil selv et 7-mandsudvalg kunne sammensættes således, at kun 3 partier er repræsenteret.

En sammensætning, hvor alle partier er repræsenteret i alle udvalg, vil alt efter metode kunne indebære en udvidelse af antallet af udvalgsmedlemmer, men behøver med det nuværende antal partier ikke at gøre det. Hvis udvalgene f.eks. sammensættes efter D'hondts metode, men suppleres af et medlem af hvert af de øvrige partier, ville et udvalg med den nuværende sammensætning af Inatsisartut skulle have 8 medlemmer (forudsat at der ikke indgås valgteknisk samarbejde). Hvis udvalgene sammensættes af eet medlem fra hvert parti, ville hvert udvalg have 5 medlemmer.

For små partier vil en ordning, hvor samtlige partier er repræsenteret i alle udvalg kunne udgøre en udfordring: Hvis et parti f.eks. har to mandater, som skal være repræsenteret i de eksisterende 14 udvalg, vil hvert mandat altså skulle varetage 7 udvalgsposter.

Vanskelighederne med at finde tidspunkter, hvor alle medlemmer kan deltage i et udvalgsmøde eller en udvalgsrejse ville samtidig blive endnu større, end det i dag er tilfældet.

Der er således både fordele og ulemper ved en udvalgssammensætning, hvor samtlige partier er repræsenteret i ethvert udvalg.

Lovudvalget har spurgt Forretningsordensudvalget, hvorledes det ser på denne problemstilling.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Udvalget for Forretningsorden er enig med Lovudvalget i, at det rent principielt kan forekomme ønskværdigt, at alle partier er repræsenterede i samtlige udvalg. Det må imidlertid anerkendes, at det vil kunne være meget vanskeligt at tilsikre dette princip i praksis under en parlamentarisk sammensætning med et eller flere ganske små partier. Med etableringen af valgtekniske samarbejder giver den d'Hondtske metode allerede i dag mulighed for, at de mindre partier forhandler sig til udvalgsposter i relevante udvalg i et omfang, som de i praksis kan overkomme at varetage. Dette har medført, at samtlige partier i Inatsisartut

aktuelt er repræsenterede i udvalgene i Inatsisartut. Udvalget ser derfor ikke grundlag for at foreslå ændringer i § 27 i Forretningsordenen.

Udvalget finder til gengæld, at det – når den generelle mulighed for at have 7 medlemmer i Udvalgene udgår af Forretningsordenen – bør overvejes at skabe hjemmel til, at der alene i Finans- og Skatteudvalget kan optages tilforordnede medlemmer uden stemmeret og uden ret til at få optaget udtalelser i udvalgets afgørelser eller betænkninger, fra hvert af de partier, som ikke i forvejen er repræsenteret i udvalget. De tilforordnede medlemmer vil skulle være underlagt de samme krav til tavshedspligt m.v. som gælder for udvalgets ordinære medlemmer. Det ønskes med denne ordning tilsikret, at alle Inatsisartut's partier har løbende mulighed for at få indsigt i Finans- og Skatteudvalgets meget vigtige arbejdsområde. En lignende, men dog ikke identisk, model kendes i forvejen fra Udvalget fra Forretningsordenen. En model som skitseret rummer, som påpeget af Lovudvalget, dog den risiko, at incitamentet for de store partier til at indgå valgtekniske samarbejder mindskes, idet særligt de mindre partier i denne model, til enhver tid vil være sikret en plads i Finans- og Skatteudvalget, om end som tilforordnede. Hvis antallet af små partier i Inatsisartut er meget stort, vil det kunne indebære, at det samlede antal pladser i Finans- og Skatteudvalget bliver meget stort. Med den nuværende partifordeling vil det samlede antal pladser i Finans- og Skatteudvalget incl. tilforordnede kunne blive op til 8 medlemmer. Det vil derfor være nødvendigt, at der samtidig, som det i øvrigt kendes fra Folketingets udvalg for Forretningsordenen, sættes et maksimumsantal på medlemmer incl. tilforordnede. Dette maksimumstal bør ikke overstige udvalgets nuværende medlemstal.

Udvalget ser ikke grundlag for en konstruktion, som den ovenfor skitserede, for andre end netop Finans- og Skatteudvalget, idet netop nævnte udvalg har en særlig bevillingsgivende kompetence, som ikke kendes fra andre udvalg.

Som Lovudvalget forstår Forretningsordensudvalgets svar, er det udvalgets vurdering, at muligheden for at nedsætte 7-mandsudvalg bør afskaffes, men at lige netop Finans- og Skatteudvalget skal bestå af 5 medlemmer + to tilforordnede repræsentanter for de øvrige partier. De tilforordnede skal have ret til at udtale sig, men ikke stemmeret.

Et flertal i udvalget bestående af Siumut og Demokraterne tilslutter sig dette forslag og fremsætter ændringsforlag i overensstemmelse hermed.

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit finder det ønskeligt at bevare muligheden for at nedsætte 7-mandsudvalg, jf. partiets mindretalsudtalelse ovenfor. Afskaffes denne mulighed, finder partiet det ønskeligt, at den af Forretningsordensudvalget foreslåede konstruktion udstrækkes til også at omfatte Udvalget for Fiskeri, Fangst og Landbrug og Familie- og Sundhedsudvalget, under hensyn til disse udvalgs store samfundsmæssige betydning, ansvarsområde og arbejdsbyrde.

I forlængelse af overvejelserne vedr. udvalgsstørrelse og –sammensætning opfordrede et eller flere partier under førstebehandlingen til at ændre reglerne for konstituering af udvalgene, således at det sikres formands- og næstformandsposten i hvert udvalg deles mellem koalition og opposition.

I henhold til den gældende forretningsordens § 11, stk. 1, vælger et udvalg selv, hvor intet andet er bestemt, sin formand og næstformand. Da det største valgforbund har flertal i alle udvalg, som sammensættes efter D'hondts metode, indebærer reglen, at dette valgforbund (i praksis koalitionens valgforbund) i realiteten vil kunne sætte sig på formands- og næstformandsposten i alle udvalg.

Folketinget har i 2014 vedtaget en ændring af forretningsordenen, hvorefter fordelingen af formands- og næstformandsposter i udvalgene sker efter forholdstal, med mindre valgforbundene i enighed beslutter andet. Indførelse af en tilsvarende bestemmelse i Forretningsordenen for Inatsisartut ville i praksis kunne sikre, at formands- og næstformandsposten i hvert udvalg deles mellem koalition og opposition.

Lovudvalget har spurgt Forretningsordensudvalget, hvad Forretningsordensudvalget mener om indførelse af en sådan bestemmelse i Forretningsordenen for Inatsisartut.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Med Folketingets nyordning sker også fordelingen af udvalgsformandsposter fremover efter d'Hondts metode. De ved den d'Hondtske metode fremkomne delingstal afgør således, i hvilken rækkefølge valggrupperne vælger, hvilke udvalg de ønsker at besætte formandsposten i.

Ordningen omfatter dog ikke følgende udvalg:

- 1) Præsidiet og Udvalget for Forretningsordenen, hvor Folketingets formand er »født« formand og Folketingets første næstformand er »født« næstformand.*
- 2) Finansudvalget, hvor formandsposten besættes af et medlem af den regeringsbærende valggruppe.*
- 3) Europaudvalget, hvor formandsposten besættes af et medlem af oppositionens valgforbund. I tilfælde af at der er flere oppositionsvalggrupper, besættes formandsposten af den største af disse.*

[...]

Udvalget for Forretningsordenen finder, at der bør medtages bestemmelser i Inatsisartut's Forretningsorden, således at udvalgsformandsposterne fordeles på samme måde som Folketinget netop har besluttet. Udvalget finder, at

samtliges udvalg bør omfattes af nyordningen, dog undtaget Formandskabet, hvor Formanden for Inatsisartut er født formand.

Lovudvalget har noteret sig dette. Forhandlingerne i Lovudvalget er imidlertid udmundet i, at udvalget foreslår en lidt anden konstruktion, hvor det ikke er *det samlede antal formands- og næstformandsposter*, som fordeles efter forholdstal, men derimod formands- og næstformandsposten *i hvert enkelt* udvalg. Dette vil indebære, at den største valggruppe vil kunne besætte formandsposten, mens den næststørste valggruppe vil kunne besætte næstformandsposten. Formandskabet, Forretningsordensudvalget og det foreløbige udvalg til valgs prøvelse vil ikke være omfattet af ordningen, idet Forretningsordenen indeholder særlige regler for, hvorledes formandsposten for disse udvalg skal besættes.

Lovudvalget fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

B. Ophævelse af udvalgenes pligt til at afgive betænkning.

Forslaget ophæver udvalgenes pligt til at afgive betænkning. Dette er tænkt som en styrkelse af udvalgenes mulighed for at prioritere arbejdet med de forslag, der af udvalget anses som de politisk væsentligste eller mest påtrængende. Forslaget giver således udvalgene mulighed for helt at undlade at behandle f.eks. forslag, der af udvalget anses som udsigtsløse, hvorved de begrænsede ressourcer, der er til rådighed for udvalgsbehandlingen, kan prioriteres til forslag, som rent faktisk vil kunne blive vedtaget. Formandskabet har således anset, at ændringen i sidste ende vil kunne virke fremmende for god lovkvalitet.

Et forslag, som er henvist til behandling i et udvalg, vil fortsat ikke igen kunne behandles i salen, førend det pågældende udvalg har afgivet betænkning.

Praksis er i forvejen den, at et udvalg har mulighed for at anmode Formandskabet om udsættelse af en andenbehandling, i tilfælde hvor udvalget ikke har fundet det muligt at færdiggøre behandlingen af et forslag inden for den givne tidsmæssige ramme. Formandskabet godkender rutinemæssigt sådanne anmodninger. I enkelte (om end antageligt kun relativt få) tilfælde er et forslag blevet udskudt mere end én samling.

Dette element i forslaget må imidlertid ses i sammenhæng med et andet af forslagens elementer: at forslag, som ikke er endeligt vedtaget ved Inatsisartutårets slutning bortfalder.

Lovudvalget har på den baggrund spurgt Forretningsordensudvalget, om den foreslåede ophævelse af udvalgenes pligt til at afgive betænkning vil være overflødig, hvis forslaget om bortfald af forslag, som ikke er endeligt vedtaget ved Inatsisartutårets afslutning, ikke vedtages.

Forretningsordensudvalget har givet følgende svar:

Udvalget for Forretningsordenen finder ikke, at de to delelementer i Formandskabets forslag nødvendigvis behøver være sammenhængende. Formandskabets målsætning om at styrke det lovforberedende arbejde ved at fjerne udvalgenes pligt til at afgive betænkning over ethvert forslag, som henvises til udvalgene, vil således fortsat kunne opnås, selvom Inatsisartut måtte beslutte ikke at vedtage, at forslag automatisk bortfalder ved Inatsisartutårets slutning.

En bekymring, der har været rejst, er, om ordningen vil kunne blive misbrugt af et (koalitions-)flertal i et udvalg til generelt at afvise behandling af forslag, som er fremsat af medlemmer af oppositionen, hvilket naturligvis ikke er meningen. Formandskabet har på denne baggrund opfordret til, at partierne grundigt overvejer dette spørgsmål og dette delelement af forslaget med henblik på den efterfølgende udvalgsbehandling.

Muligheden for at få et forslag henvist til udvalgsbehandling udgør en sikkerhed for, at forslaget og dets konsekvenser er tilstrækkeligt belyst, forud for endelig afstemning om forslaget. Hertil kommer, at der under udvalgsbehandlingen ofte vil kunne indgås kompromiser i form af ændringsforslag, som støttes af alle, eller i det mindste af et flertal.

Selv om der ikke under førstebehandlingen er flertal for et forslag, vil forslagsstiller (og Inatsisartut) således kunne have en interesse i at forslaget udvalgsbehandles.

I teorien vil den foreslåede ophævelse af udvalgenes pligt til at afgive betænkning kunne misbruges af et flertal til at blokere for mindretallets forslag.

I forvejen vil et koalitionsflertal i teorien kunne blokere for, at oppositionens forslag henvises til udvalgsbehandling. I praksis forekommer det, at et flertal blokerer for udvalgsbehandling af et forslag, men det er endnu aldrig set, at en koalition har blokeret for udvalgsbehandling af samtlige forslag fra oppositionen – hvilket vel også ville tangere misbrug af flertallets magt.

Hertil kommer, at et flertal i forvejen vil kunne lade et forslag bortfalde allerede under førstebehandlingen, ved at foreslå overgang til næste punkt på dagsordenen i henhold til forretningsordenens § 51. I praksis benyttes denne mulighed stort set aldrig.

Spørgsmålet er derfor, om det, med den parlamentariske tradition, vi har i Inatsisartut, er særligt sandsynligt, at et koalitionsflertal vil misbruge den foreslåede bestemmelse til at blokere for oppositionens forslag – og om bestemmelsen overhovedet giver større mulighed herfor, end koalitionen i forvejen har i kraft af andre bestemmelser i forretningsordenen. Dog kan det måske anføres, at den foreslåede bestemmelse giver en koalition, som ønsker at blokere for udvalgsbehandling af oppositionsforslag, mulighed for at gøre dette mere ubemærket end koalitionen ville kunne gøre det under førstebehandlingen i salen.

Endelig kunne forslaget måske siges at indebære en risiko for, at forslag fra partier, som ikke er repræsenteret i et udvalg, kan blive nedprioriteret – ikke fordi udvalgets

medlemmer ønsker at misbruge en magtposition til at blokere for disse forslag, men simpelthen fordi de hver især finder forslagene fra deres egne partifæller og partier mere væsentlige og påtrængende.

Om disse problemstillinger har Forretningsudvalget i sit svar anført følgende:

I vores parlamentariske tradition er det heldigvis ukendt, at et flertal på denne vis forhindrer et mindretal i at komme til orde.

Spørgsmålet er herefter, om en ophævelse af udvalgenes generelle pligt til at afgive betænkning over alle de til udvalgene henviste forslag med sandsynlighed vil blive misbrugt af flertallet i udvalgene til at nedprioritere mindretallets forslag eller forslag fra partier, som ikke er repræsenterede i udvalgene.

Udvalget for Forretningsordenen må – i lighed med lovudvalget – konstatere, at der allerede findes en række muligheder for, at et flertal, hvis det vil, kan afskære mindretallets forslag fra at komme til behandling eller drøftelse i både Inatsisartut og i Udvalgene. Disse muligheder benyttes dog kun sjældent, og det kan dertil tilføjes at der i Inatsisartut er en parlamentarisk tradition for at samarbejde bredt i udvalgsarbejdet. Udvalgene har allerede i dag mulighed for frit at få udsat forslag til senere samlinger, men der er intet der tyder på, at det især er mindretallets forslag, som udsættes. At udvalgenes generelle pligt til at afgive betænkning ophæves forventes således ikke at ændre på den eksisterende tradition for bredt samarbejde i udvalgene, ligesom der ikke ses nogen grund til at frygte, at behandlingen af særligt mindretallets forslag vil lide skade herved.

Alligevel har Forretningsordensudvalget fundet, at denne del af forslaget bør udgå:

Udvalget finder ganske vist, at Formandskabets målsætning med forslaget, nemlig at begrænse Inatsisartut's og udvalgenes arbejdsbyrde med forslag, som ikke har udsigt til at blive vedtaget, er yderst støtteværdig, men Udvalget finder endnu ikke, at tiden er parlamentarisk inde til at forsøge sig med en konstruktion som foreslået.

Lovudvalget tager dette til efterretning, og fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Det nuværende Formandskab har i sine drøftelser af dette delelement været enige om, at det er nødvendigt at gennemføre tiltag for at lette presset på udvalgsarbejdet.

Dette kunne overvejes, hvilke andre (alternative eller supplerende) muligheder vi har for at lette presset på udvalgsarbejdet, og samtidig lette presset på Inatsisartut's og Naalakkersuisuts administration.

At sætte kvoter for medlemsforslag forekommer vel at være et drastisk og måske også principielt betænkeligt indgreb i det enkelte Inatsisartutmedlems mulighed for at varetage sit hverv som folkevalgt. Men man kunne måske forestille sig den mulighed, at Formandskabet forud for hver samling beslutter, hvor mange medlemsforslag, det vil være forsvarligt at behandle. Hvis antallet af indkomne medlemsforslag så viser sig at overstige dette antal, kunne det ved lodtrækning afgøres, hvilke medlemsforslag, som først optages på den følgende samling.

Dette er blot nævnt til eksempel og illustration.

Lovudvalget har spurgt Forretningsordensudvalget, om det ser andre muligheder for at lette presset på udvalgsarbejdet, end de, som indgår i forslaget til ændring af forretningsordenen – og hvilke ulemper, Forretningsordensudvalget i givet fald vurderer, vil være forbundet hermed.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Udvalget for Forretningsordenen ser det ikke umiddelbart som attraktivt at reducere antallet af forslag ved at trække lod imellem de indkomne forslag med henblik på at bortsortere eller udsætte et på forhånd givet antal forslag. En sådan lodtrækning vil ikke nødvendigvis garantere alle partier og medlemmer et ligeligt udfald, og den vil dertil kunne opleves som uretfærdig, idet meget gennemarbejdede og omfattende forslag risikerer at blive bortsorterede/udsat i fh.t. mindre betydningsfulde forslag. Sidst, men ikke mindst, rummer modellen den risiko, at de enkelte partier og/eller medlemmer vil øge antallet af forslag med henblik på at sikre sig bedst mulige muligheder for at få forslag optaget på dagsordenen. Hermed vil modellen virke stik mod hensigten, som var at begrænse presset på udvalgsarbejdet.

Udvalgets medlemmer har herudover ikke andre løsningsforslag, end at ansætte yderligere personale i Inatsisartut's administration, idet Udvalget er bekendt med, at der for nuværende næppe kan tilsikres kontorfaciliteter til yderligere personale. Udvalget er ligeledes klar over, at en forøgelse af Inatsisartut's administration uden en tilsvarende forøgelse af Naalakkersuisuts administration kan medvirke til at skabe et disproportionalt forhold imellem de to administrationers kapacitet.

Lovudvalget tager dette til efterretning, men opfordrer Inatsisartut's partier og medlemmer til at være bevidste om, at der er grænser for hvor mange medlemsforslag, Inatsisartut på forsvarlig vis kan overkomme at behandle – ligesom der er grænser for hvor mange vedtagne medlemsforslag Naalakkersuisut kan overkomme at implementere, uden at andre vigtige og påtrængende opgaver må tilsidesættes. Det er positivt, at Inatsisartut's partier og medlemmer er så engagerede og iverige, men vi må til stadighed hver især prioritere mellem de mange ønsker og ideer vi har, i erkendelse af, at de ikke alle kan behandles på én gang.

C. Forslaget om, at forslag til forespørgselsdebatter skal ledsages af et forslag til Inatsisartutudtalelse, og at forslag til forespørgselsdebatter skal kunne indgives uden frist.

Forslaget gør det obligatorisk at ledsage et forslag til forespørgselsdebat af en Inatsisartutudtalelse. Baggrunden herfor er, at Formandskabet har ønsket, at forespørgselsdebatterne bliver mere løsningsorienterede.

Naalakkersuisut har i sit høringssvar udtrykt bekymring for, at Inatsisartutudtalelser kan medføre utilsigtede forventninger i samfundet. Naalakkersuisut har på denne baggrund indstillet, at Inatsisartut ikke vedtager regler om Inatsisartutudtalelser i retningslinjerne for forslag til forespørgselsdebat.

Inatsisartutudtalelser er – i modsætning til beslutningsforslag – ikke retligt bindende. Hvis Naalakkersuisut ikke imødekommer en opfordring, som er fremsat i form af en Inatsisartutudtalelse, vil der således ikke kunne rejses tiltale for brud på ministeransvarlighedsloven i den anledning. Alligevel vil en Inatsisartutudtalelse kunne opleves som (politisk) forpligtende, idet den jo er udtryk for flertallets vilje, og idet et flertal i princippet vil kunne afsætte et medlem af Naalakkersuisut, som ikke har villet imødekomme flertallets ønsker.

I praksis kan det derfor ikke udelukkes, at Inatsisartutudtalelser vil kunne få tilnærmelsesvis samme betydning som et beslutningsforslag. Forslag til Inatsisartutudtalelser skal imidlertid – i modsætning til beslutningsforslag – ikke ledsages af en redegørelse for et forslags økonomiske og administrative konsekvenser, ligesom de ikke kan henvises til udvalgsbehandling med henblik på at få afdækket eventuelle problemer i forslaget. Spørgsmålet er derfor, om Inatsisartut er sikret et tilstrækkeligt betryggende beslutningsgrundlag, hvis et forslag til Inatsisartutudtalelse indeholder opfordringer til Naalakkersuisut, som lige så vel kunne have været fremsat i form af et beslutningsforslag.

Heroverfor kan indvendes, at muligheden for at fremsætte forslag til Inatsisartutudtalelser i forvejen findes i den gældende forretningsorden – blot er det i dag ikke obligatorisk at ledsage et forslag til forespørgselsdebat af et forslag til Inatsisartutudtalelse.

Om disse problemstillinger har Forretningsudvalget i sit svar anført følgende:

Formandskabet har foreslået, at det bliver obligatorisk at fremsætte sådanne sammen med forslag til forespørgselsdebatter, idet Formandskabet har været nødsaget til at give afslag på en række forespørgselsdebatter, eftersom disse emnemæssigt har været alt for brede, og idet disse generelt blot har bestået af en længere problemopremsning uden nogen nærmere overvejelser om, hvorledes disse problemer skal løses. Formandskabet har i forbindelse med behandlingen af disse forslag til forespørgselsdebatter, der altså ikke er blevet optaget på Inatsisartut's dagsordener, generelt lagt vægt på, at Inatsisartut ikke skal udvikle sig i retning af en diskussionsklub.

Det kan herudover siges at være et almindeligt anerkendt fornuftsprincip, at man, når man påpeger et problem, også bør gøre sig nogen tanker om, hvorledes problemet kan løses.

Formandskabets forslag er således i overensstemmelse med dette princip.

En vedtagelse af Formandskabets forslag må således formodes at medføre, at det vil blive sjældnere, at Formandskabet nødsages til at give afslag på optagelse af forslag til Forespørgselsdebatter på dagsordenen til samlingerne.

Naalakkersuisut har sit svarnotat udtrykt bekymring for, at det vil kunne fremme urealistiske forventninger i samfundet, hvis Inatsisartutudtalelser bliver obligatoriske. Denne bekymring synes at være af ret teoretisk karakter, idet der ikke ses tegn på sådanne urealistiske forventninger i forbindelse med de af Inatsisartut tidligere vedtagne Inatsisartutudtalelser. Naalakkersuisut fandt da heller ikke anledning til at udtrykke tilsvarende bekymring, da muligheden for Inatsisartutudtalelser i sin tid blev indføjet i Inatsisartut's Forretningsorden.

Dette ændrer selvfølgelig ikke på, at en vedtagelse af en Inatsisartutudtalelse ikke må forveksles med vedtagelsen af et beslutnings- eller lovforslag. Forespørgselsdebatter og Inatsisartutudtalelser behandles kun én gang i Salen, og derfor bør Inatsisartutudtalelser af lovtekniske og retssikkerhedsmæssige grunde heller ikke være juridisk bindende for Naalakkersuisut.

Det kan endelig overvejes, som det blev anført ved forslaget's 1. behandling, at Inatsisartut under behandlingen af en forespørgselsdebat, bør være stillet frit i forhold til at konkludere på en forespørgselsdebat, hvorfor det kan forekomme uhensigtsmæssigt på forhånd at stille med et forslag til en konklusion på debatten i form af et forslag til Inatsisartutudtalelse. Udvalget for Forretningsorden må i denne forbindelse henvise til, at det fremgår af den foreslåede ændrede bestemmelse til § 36, stk. 4, at der fremover vil kunne stilles ændringsforslag til et forslag til en Inatsisartutudtalelse. Det kan man som bekendt ikke i dag. Skulle debatten således trække i retning af en anden konklusion, end den forespørgeren oprindeligt havde forestillet sig, vil Inatsisartut derfor frit kunne beslutte dette.

Ikke mindst denne del af forslaget har givet Lovudvalget anledning til alvorlige overvejelser. Formandskabet har som nævnt begrundet denne del af forslaget med, at forespørgselsdebatterne bør være mere løsningsorienterede. Det kan man have god forståelse for. Risikoen er dog, at forespørgselsdebatterne reelt bliver en erstatning for beslutningsforslag, med et ufuldstændigt og utilstrækkeligt grundlag for den beslutning, som Inatsisartut træffer. Forslag til Inatsisartutudtalelser skal jo – i modsætning til beslutningsforslag – ikke ledsages af en redegørelse for et forslags økonomiske og administrative konsekvenser, ligesom de ikke kan henvises til udvalgsbehandling med henblik på at få afdækket eventuelle problemer i forslaget.

Det kan måske nok siges at være et almindeligt anerkendt fornuftsprincip, at man, når man påpeger et problem, også bør gøre sig nogle tanker om, hvorledes problemet kan løses. Men et lige så anerkendt fornuftsprincip må være, at man ikke træffer en beslutning om problemets løsning, førend problemet og løsningsmulighederne er afdækket, og konsekvenserne er belyst.

Lovudvalget anerkender imidlertid, at muligheden for at fremsætte forslag til Inatsisartutudtalelser allerede eksisterer, og at disse er fuldstændig uforpligtende for Naalakkersuisut. Lovudvalget vil på den baggrund ikke modsætte sig denne del af forslaget.

Formandskabet foreslår samtidig, at forespørgselsdebatter skal kunne indleveres løbende under samlingerne med henblik på at blive dagsordenssat i salen i løbet af kort tid, sædvanligvis formentlig omkring en uge efter indlevering. Formålet hermed er, at forespørgselsdebatterne i højere grad skal kunne tage udgangspunkt i aktuelle samfundsspørgsmål, end den hidtidige ordning, hvor en forespørgselsdebat i visse tilfælde først kan forventes forhandlet i Salen 3 måneder efter indleveringen til Inatsisartut.

Naalakkersuisut har i sit hørings svar rejst den indvending, at en minimumsfrist på mindst 3 uger normalt er påkrævet for at sikre kvaliteten af forhandlingerne i Inatsisartut. Såvel af hensyn til den politiske forberedelse af forhandlingerne, som af hensyn til den administrationens mulighed for at sikre Inatsisartut et fyldestgørende beslutningsgrundlag.

Det kunne yderligere overvejes, om Inatsisartut's administration har de fornødne ressourcer til, under en samling, at yde bistand til udarbejdelsen af forslag til forespørgselsdebatter.

Om disse problemstillinger har Forretningsudvalget i sit svar anført følgende:

Naalakkersuisut har i sit svarnotat udtalt, at en minimumsfrist på tre uger er nødvendig for at forberede et svarnotat af tilstrækkelig kvalitet. Såfremt dette imødekommes vil forespørgselsdebatterne ikke i samme grad blive dagsaktuelle. Det kan dertil nok overvejes, om en frist på 3 uger er nødvendig for at forberede et svarnotat på en forespørgselsdebat, når f.eks. § 37 spørgsmål eller gennemførslen af samråd med omfattende spørgsmål ligeledes også under samlingerne findes mulige at besvare med en væsentlig kortere frist.

Dertil kommer, at vedtagelsen af en Inatsisartutudtalelse ikke juridisk binder Naalakkersuisut på samme vis som vedtagelsen af et lov- eller beslutningsforslag. Et svarnotat til en forespørgselsdebat er således i højere grad udtryk for en politisk viljeseerklæring og en principiel stillingtagen.

Udvalget føler sig således ikke overbevist om at Naalakkersuisuts ønske om minimum tre ugers frist nødvendigvis bør imødekommes.

Lovudvalget overvejer derudover, om Inatsisartut's administration har ressourcer til at yde bistand med udfærdigelsen af forespørgselsdebatter under samlingerne. Udvalget for Forretningsordenen må til dette for det første bemærke, at der som i dag også fremover må ske en prioritering af Bureauets ressourcer, således at det egentlige betækningsarbejde over de til udvalgene henviste forslag til enhver tid prioriteres højest. For det andet finder udvalget, at formkravene for forespørgselsdebatter er mindre krævende end for lov- og beslutningsforslag, og det bør derfor primært være partisekretariatene, der varetager opgaven med at yde bistand til udfærdigelsen af løbende forslag til forespørgselsdebatter.

Lovudvalget har til enhver tid lagt overordentlig stor vægt på, at Inatsisartut sikres et fyldestgørende beslutningsgrundlag. Heraf følger også, at Naalakkersuisut bør gives tilstrækkelig tid til at kunne udarbejde de svarnotater, som udgør en væsentlig del af Inatsisartut's beslutningsgrundlag.

Spørgsmålet er så, hvad der er tilstrækkelig tid.

Fristen for besvarelse af § 37-spørgsmål er 10 arbejdsdage, hvilket svarer til 2 uger. I praksis overskrides fristen dog ofte med nogle dage. Hertil kommer, at udkast til besvarelse af § 37-spørgsmål normalt kun forelægges det ressortansvarlige medlem af Naalakkersuisut til godkendelse. Svarnotatet til en forespørgselsdebat vil skulle forelægges det samlede Naalakkersuisut til godkendelse, og det vil i udgangspunktet kræve yderligere en dag eller to. Spørgsmålet er derfor, om 2 uger i alle tilfælde vil være tilstrækkeligt.

Naalakkersuisut har selv vurderet, at en frist på minimum 3 uger er nødvendig for at kunne sikre Inatsisartut et fyldestgørende beslutningsgrundlag. Lovudvalget anerkender, at Naalakkersuisut under samlingerne ofte formår at besvare udvalgs- og samrådsspørgsmål betydeligt hurtigere, men her vedrører spørgsmålene jo typisk forslag, som Naalakkersuisut selv har fremsat og derfor i forvejen har et indgående kendskab til.

Lovudvalget tør derfor ikke uden videre afvise, at to uger ikke altid vil kunne være fuldt tilstrækkeligt for Naalakkersuisut. Hertil kommer, at også partierne jo skal have tilstrækkelig tid til at udarbejde et kvalificeret ordførerindlæg, midt under en samling hvor medlemmer og partikontorer i forvejen er rigeligt belastede.

Omvendt bør der naturligvis også tages hensyn til, at forslagens formål netop er at muliggøre, at en forespørgselsdebat om et givent forhold kan afvikles, mens emnet er aktuelt.

Ud fra en afvejning af disse hensyn har Lovudvalget fundet, at en forespørgselsdebat i udgangspunktet tidligst bør sættes på dagsordenen 12 arbejdsdage efter indgivelsen. Hvor særlige forhold gør sig gældende, bør Formandskabet dog kunne dispensere fra denne tidsfrist. Udvalget fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Hvad angår Bureau for Inatsisartut's mulighed for at yde bistand til udformningen af forslag til forespørgselsdebatter, som ønskes fremsat under en samling, og hvad angår muligheden for at kvalitetssikre sådanne forslag, er Lovudvalget enig med Forretningsordensudvalget i, at betækningsarbejdet nødvendigvis må gå forud, også selv om dette kan indebære, at et forslag først kan fremsættes efter nogle uger.

D. Forslaget om, at forslag, som ikke er endeligt vedtaget ved Inatsisartutårets slutning, bortfalder.

Med forslaget indføres en ny bestemmelse om, at forslag, som ikke er endelig vedtaget ved Inatsisartutårets slutning bortfalder. Det gælder dog ikke forslag om godkendelse af Landskassens Regnskab.

Formålet med denne del af forslaget er, at Inatsisartut's arbejde ved Inatsisartutårets begyndelse ikke skal være belastet af en række ældre forslag, som er uden udsigt til vedtagelse, eller som blot ikke nyder tilstrækkelig politisk interesse til at blive fremmet. Dette del-forslag tjener således samme formål som forslaget om at ophæve udvalgenes pligt til at afgive betænkninger med henblik på at fremme udvalgenes mulighed for at prioritere deres ressourcer.

For det danske Folketing gælder en tilsvarende regel, fastsat i grundlovens § 41, stk. 4.

Naalakkersuisut har i sit svarnotat oplyst, at Naalakkersuisut ikke kan tilslutte sig dette element i forslaget. Det er indstillingen hos Naalakkersuisut, at en beslutning om, at et lovforslag ikke ønskes fremmet, bør træffes aktivt af et samlet Inatsisartut, og at fremsatte forslag således ikke uden videre bør bortfalde.

Lovudvalget har bedt Naalakkersuisut om at oplyse, hvorvidt dette alene gælder lovforslag, eller om det også gælder beslutningsforslag, som er fremsat af Naalakkersuisut eller Inatsisartut. Naalakkersuisut har svaret, at Naalakkersuisut finder, at ethvert fremsat lov- eller beslutningsforslag, hvad enten forslaget er fremsat af Naalakkersuisut eller af medlemmer af Inatsisartut, først bør falde bort, når et samlet Inatsisartut aktivt træffer beslutning herom.

Forretningsudvalget har hertil bemærket følgende:

Naalakkersuisut har i sit svarnotat ikke fundet, at en tilsvarende bestemmelse bør medtages i Inatsisartut's Forretningsorden, idet Naalakkersuisut finder, at Inatsisartut i ethvert tilfælde principielt bør træffe en aktiv beslutning om ikke at vedtage et lov- eller beslutningsforslag fremfor at dette blot bortfalder. Naalakkersuisuts svarnotat forholder sig dog ikke til, at forslag allerede i dag bortfalder ved Naalakkersuisutformandens udskrivelse af valg uden at dette dog opleves som et principielt problem.

Ligeledes forholder svarnotatet sig ikke til, at et udvalg i praksis med de i dag gældende regler til enhver tid kan udsætte sin behandling af et forslag på ubestemt tid, således at forslaget bortfalder ved valgperiodens udløb, uden at Inatsisartut på nogen måde inddrages i denne beslutning.

Endelig har der så vidt vides heller ikke været rejst en principiel kritik svarende til Naalakkersuisuts bekymring af § 41, stk. 4, i Grundloven.

Udvalget finder herefter, at den eventuelle vedtagelse af denne del af forslaget må bero alene på, om Inatsisartut finder, at forslagets målsætning er støtteværdig, nærmere end på den af Naalakkersuisut anførte tilsyneladende principielle betragtning.

Det er herefter Udvalgets vurdering, at det er på sin plads, at forslag bortfalder ved Inatsisartut årets afslutning, med mindre andet besluttes.

Det fremgår af lovbemærkningerne og af forelæggelsesnotatet, at et forslag, der ellers står til at bortfalde, vil kunne opretholdes i det kommende Inatsisartutår ved at enten forslagsstiller eller det udvalg, som forslaget er henvist til, forud for fristdagen meddeler Formandskabet, at forslaget ønskes opretholdt.

Er et forslag bortfaldet, vil det kunne genfremsættes. Der vil i sådanne tilfælde skulle finde en ny førstebehandling sted. Det fremgår af forelæggelsesnotatet, at den fornyede førstebehandling forventes at kunne gennemføres uden forelæggelse af forelæggelsesnotater, svarnotater og uden ordførerindlæg.

Når såvel forslagsstiller som udvalget kan anmode Formandskabet om at opretholde et forslag, og når et bortfaldet forslag i øvrigt vil kunne genfremsættes, kunne det overvejes, om denne del af forslaget reelt har udsigt til i praksis at aflaste Inatsisartut og Inatsisartut's udvalg.

Om disse problemstillinger har Forretningsudvalget i sit svar anført følgende:

Udvalget for Forretningsordenen finder, at såfremt det tilføjes til Forretningsordenen, at ikke-vedtagne forslag automatisk bortfalder ved Inatsisartutårets slutning, så vil det være hensigtsmæssigt, at der uden unødigt besvær gives mulighed for at opretholde forslagene også i det kommende Inatsisartutår. I modsat fald risikerer man et stort antal genanmeldelser af tidligere anmeldte, men ikke færdigbehandlede forslag, hvorved Inatsisartut vil kunne blive belastet af et større antal 1. behandlinger af forslag, som har været 1. og måske endda 2. behandlet en gang tidligere. Dette ville ikke være hensigtsmæssigt.

Man bør i den forbindelse være særligt opmærksom på, at det fremgår af Formandskabets forslag, at der skal gives meddelelse på fristdagen, såfremt et forslag ønskes opretholdt i det kommende Inatsisartutår. Fristdagen ligger

sædvanligvis et antal uger før Inatsisartutårets slutning. Det betyder, at i de tilfælde, hvor der ikke på frisdagen er givet meddelelse til Formandskabet om at et forslag ønskes opretholdt i det kommende Inatsisartutår, da vil det ikke være muligt at genanmelde forslaget til den umiddelbart følgende efterårssamling, men først til det følgende års forårssamling. Der vil til den tid være gået mindst ét år, siden forslaget sidst blev 1. behandlet af Inatsisartut. I den forløbne periode tid kan de politiske forhold og Inatsisartuts sammensætning være ændret, hvorfor en fornyet 1. behandling efter sædvanlig praksis ikke findes betænkelig. Det forekommer i øvrigt lettere usandsynligt, at der vil være større interesse fra medlemmerne for at genanmelde forslag til en forårssamling, i de tilfælde, hvor forslagsstiller (eller behandlende udvalg) op til den foregående efterårssamling ikke engang har fundet anledning til at anmode Formandskabet om at opretholde forslaget.

Det vil kunne forekomme, at et eller flere partier under førstebehandlingen har givet uforbeholden støtte til et forslag, og at det så efterfølgende, under udvalgsbehandlingen viser sig, at forskellige forhold taler imod en vedtagelse. I sådanne tilfælde er det normalt, at partierne revurderer deres holdning til forslaget, i lyset af de nye oplysninger.

I nogle tilfælde, f.eks. hvor et udvalg behandler et forslag, som udvalget eller medlemmer af udvalget selv har fremsat, ville man dog muligvis kunne se det som en fordel at have mulighed for mere diskret at lade et forslag falde. En bestemmelse om, at forslag, som ikke er endelig vedtaget ved Inatsisartutårets slutning, bortfalder, ville tilvejebringe en sådan mulighed.

Lovudvalget har spurgt Forretningsordensudvalget, om der her er et behov, som kunne tale for en vedtagelse af del-forslaget.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Udvalget for Forretningsorden kan selvsagt ikke afvise, at bestemmelsen på denne vis diskret kan hjælpe Inatsisartut til at undgå at tage stilling til f.eks. alvorligt udgiftskrævende, men i offentligheden populære, forslag. Det må dog erindres, at en forslagsstiller til et sådant forslag selv vil kunne tilsikre forslagets opretholdelse.

Om dette element i forslaget må Lovudvalget således konstatere, at det nyder opbakning i Forretningsordensudvalget. Den skepsis, som flere partier under førstebehandlingen udtrykte over for denne del af forslaget, synes således afløst af bred enighed om at fastholde dette element. Lovudvalget tager dette til efterretning. Tiden må så vise, om denne del af forslaget fungerer efter hensigten. Viser konstruktionen sig at være til større besvær end gavn, hvilket udvalget godt kunne frygte, må konstruktionen tages op til fornyet overvejelse. Udvalget opfordrer derfor til, at konstruktionen evalueres efter et passende tidsrum.

E. Taletider ved mistillidsafstemninger

FM 2015/148

LABU j.nr. 01.25.01/15FM-LABU-00148

Forslaget fastsætter følgende taletider ved behandling af en mistillidsdagsorden:

Mistillidsdagsorden:

Forelæggelse af motiveret mistillid 5 min.

(Mødet kan herefter afbrydes i 30 minutter eller efter mødelederens nærmere bestemmelse)

Forelæggelse af evt. ændringsforslag (Afværgedagsorden). . . 5 min.

Ordførerindlæg. 5 min. (2 spørgsmål pr. parti)

Afsluttende bemærkninger fra Naalakkersuisut 5 min. (2 spørgsmål pr. parti)

(Alle spørgsmål og svar 2 minutter)

Et eller flere partier gav under førstebehandlingen udtryk for den opfattelse, at den afsatte taletid til behandling af en mistillidsdagsorden er utilstrækkelig.

Lovudvalget har spurgt til Forretningsordensudvalgets vurdering heraf.

Forretningsordensudvalget har givet følgende svar:

Formandskabet har foreslået formaliserede taletider ved fremsættelse af mistillidsvotum.

Der er foreslået 5 minutter til forelæggelse, 5 minutter til fremlæggelse af en eventuel afværgedagsorden, 5 minutter til hvert ordførerindlæg og 5 minutter til afsluttende bemærkninger fra Naalakkersuisut.

Det er vurderingen, at de foreslåede taletider svarer til, eller er længere, end den taletid, der i dag i praksis anvendes ved behandling af mistillidsvotum.

Udvalget finder ikke, at disse taletider bør forlænges yderligere i fh.t. det foreslåede. Udvalget lægger i denne forbindelse vægt på, at fremsættelse af mistillidsvotum sædvanligvis sker uden samtidig fremlæggelse af et større skriftligt materiale og med ganske kort tid til politisk stillingtagen. Der ses således ikke behov for længere taletider med henblik på forelæggelse af ordførerindlæg e.a. Mødeleder vil dog ved et konkret skøn kunne tildele længere taletider, såfremt dette under forholdets natur skønnes hensigtsmæssigt.

Lovudvalget tager dette til efterretning, men opfordrer mødelederne til at være opmærksomme på muligheden for at tildele forlænget taletid efter behov.

Man kunne overveje, om ikke Naalakkersuisut burde gives mulighed for at komme til orde, straks efter at et forslag til mistillidsdagsorden er blevet forelagt. Det ville kunne bidrage til, at behandlingen af forslaget til mistillidsafstemning sker på et informeret grundlag – og desuden kan det vel også forekomme mest fair, at Naalakkersuisut gives mulighed for at forsvare sig og genskabe tilliden, inden partierne tager stilling til forslaget.

Forretningsordensudvalget har tilsluttet sig denne betragtning.

Lovudvalget fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

F. Hjemmel til, at Formandskabet kan invitere f.eks. udenlandske regeringsrepræsentanter, som besøger vort land, til at holde en tale for Inatsisartut fra talerstolen i salen.

Lovudvalget har efter førstebehandlingen modtaget en henvendelse fra et parti, som opfordrer til, at man i forbindelse med ændringen af forretningsordenen indsætter en bestemmelse, som gør det muligt at Formandskabet kan invitere f.eks. udenlandske regeringsrepræsentanter, som besøger vort land, til at holde en tale for Inatsisartut fra talerstolen i salen.

Lovudvalget har bedt om Forretningsordensudvalgets bemærkninger hertil.

Forretningsordensudvalget har i sit svar anført følgende:

Det må bemærkes, at den nuværende forretningsorden ikke afskærer Inatsisartut fra at modtage en udenlandsk gæstetaler, såfremt dette i øvrigt findes ønskværdigt. Inatsisartutsalen bruges allerede i dag af f.eks. Ungdomsparlamentet, uden at dette har været anset at kræve en særlig hjemmel. Det har herudover generelt været holdningen, at brug af Salen til andre aktiviteter som udgangspunkt ikke må finde sted a.h.t. Inatsisartut's værdighed.

Optagelsen af en egentlig hjemmelsbestemmelse som foreslået vil således være hensigtsmæssig, idet det hermed af Inatsisartut vil være anerkendt, at modtagelsen af sådanne gæstetalere er i harmoni med Salens værdighedskrav. En egentlig hjemmelsbestemmelse vil tilsikre, at der ikke opstår en uklædelig diskussion om lovligheden af at modtage gæstetaleren, såfremt dette i øvrigt skulle blive aktuelt.

Modtagelse af internationale gæster bør herudover forudsætte, at hele Inatsisartut bakker op om tiltaget. Det ville således være skadeligt for Inatsisartut's – og Grønlands – værdighed, såfremt det skulle ske, at en højtstående udenlandsk statsgæst tilbyder at holde tale til Inatsisartut, hvorefter kun et fåtal af medlemmer finder anledning til at være til stede i Salen eller i det hele taget udtrykke interesse for besøget.

En hjemmelsbestemmelse kan med fordel bl.a. inddrage følgende:

- a. Gæstetalere i Salen skal af hensyn til Inatsisartut's værdighed forhåndsgodkendes af et enigt Formandskab.*

- b. *Udenlandske gæstetalere i Salen vil skulle modtages i overensstemmelse med de (uskrevne) protokol- og værdighedskrav, som gælder for internationale gæster.*
- c. *Der skal være mulighed for – alt efter lejligheden og formandskabets nærmere bestemmelse – at afholde både lukkede og åbne møder med gæstetalere.*

Udvalget for Forretningsordenen finder herefter idéen støtteværdig, og skal opfordre Lovudvalget til at medtage et forslag herom i det ændringsforslag, som Lovudvalget arbejder med. En ny bestemmelse synes umiddelbart at mest hensigtsmæssigt kunne optages i Kapitel 12 i Forretningsordenen.

Udvalget for Forretningsordenen skal derudover påpege, at der ved udenlandske gæstetalere kan være en tolkemæssig udfordring. Det vil i sådanne tilfælde kunne være fordelagtigt, hvis taleren benytter et manuskript, som i forvejen er oversat til grønlandsk (og dansk) med henblik på tolkene.

Lovudvalget er enig i disse betragtninger og fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

G. Taletider under spørgetimerne.

Det bilag til Forretningsordenen, hvori taletiderne er fastsat, har hidtil ikke omfattet spørgetimen. Forretningsordensudvalget har opfordret Lovudvalget til, at de gældende taletider for spørgetimen indsættes i bilaget.

Lovudvalget fremsætter ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

2. Lovudvalgets øvrige bemærkninger

Lovudvalget har noteret sig, at et eller flere partier under førstebehandlingen har udtrykt ønske om afholdelse af et seminar for medlemmerne af Inatsisartut om de nye regler.

Også Lovudvalget finder, at dette kunne være en god ide. Udvalget opfordrer derfor Formandskabet til at overveje at arrangere et sådant seminar, f.eks. i forbindelse med den kommende efterårssamlings start.

3. Lovudvalgets indstilling

Et enigt udvalg fremsætter ændringsforslag.

Et flertal i udvalget bestående af Siumut og Demokraterne fremsætter ændringsforslag.

Et mindretal i udvalget bestående af IA fremsætter ændringsforslag.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Laura Tàunâjik,
Formand
Siumut

Justus Hansen
Demokraterne

Ineqi Kielsen
Siumut

Aaja Chemnitz Larsen
Inuit Ataqatigiit

Iddimangiiu Bianco
Inuit Ataqatigiit